

บทที่ 2

กฎหมายนิรโทษกรรมในต่างประเทศ

กฎหมายนิรโทษกรรมในต่างประเทศโดยเฉพาะในประเทศตะวันตกที่มีอารยธรรม และพัฒนาระบบการปกครองจนเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง นอกจากระบบการปกครองแล้ว สิ่งประเทศตะวันตกอย่างประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศฝรั่งเศส มีมานานนั่นก็คือการ พัฒนาระบบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดที่มีลักษณะทางการเมืองมานาน จนปัจจุบันนี้ประเทศที่พัฒนาแล้วในโลกนี้รวมถึงประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศฝรั่งเศส ไม่มีการออกกฎหมายนิรโทษกรรมสำหรับผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะทางการเมืองมานานมาก แล้ว นั่นอาจจะแสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าการเมืองของประเทศดังกล่าวได้ผ่านมาสู่ยุค ประชาธิปไตยที่แท้จริงที่ทุกคนรู้ว่าตนมีสิทธิและจะต้องใช้สิทธิที่มีอย่างไร การเรียกร้องสิ่งต่าง ๆ ย่อมมาพร้อมกับความรับผิดชอบและการใช้สิทธิต่าง ๆ ที่มีจะต้องไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน รำคาญ หรือกระทบกระเทือนกับสิทธิของผู้อื่นด้วย ส่วนรัฐก็จะต้องรับฟังความคิดเห็นของพลเมือง เพื่อนำมาแก้ไขปัญหาต่อไป และจะเห็นได้ว่าประเทศทั้งสองที่จะทำการศึกษานี้มิได้มีเหตุการณ์ทางการเมือง หรือการทำรัฐประหารมานานมากแล้ว ด้วยสาเหตุดังกล่าวจึงไม่สามารถที่จะ ยกตัวอย่างกฎหมายนิรโทษกรรมในความผิดที่มีลักษณะทางการเมืองที่เป็นปัจจุบันในประเทศทั้งสองได้ จึงต้องอาศัยการศึกษาหลักการพื้นฐานความเป็นมาของกฎหมายนิรโทษกรรม และแนวทางการตัดสินใจคดีที่เป็นความผิดที่มีลักษณะทางการเมือง (Political character) ของประเทศทั้งสองเป็นหลัก

ในการศึกษานี้จะนำกรณีการนิรโทษกรรม การอภัยโทษหรือการล้างมลทินของประเทศ สหรัฐอเมริกา และประเทศฝรั่งเศส ซึ่งมีระบบกฎหมายที่มีความต่าง และเหมือนกันกับระบบกฎหมายของไทยมาทำการศึกษา และเนื่องจากประเทศทั้งสองมีความเป็นมาในด้านกฎหมาย นิรโทษกรรม การอภัยโทษ และการล้างมลทินมายาวนาน จนปัจจุบันนี้กฎหมายนิรโทษกรรมของประเทศทั้งสองมักจะเป็นการนิรโทษกรรมในความผิดทางเศรษฐกิจ สังคม ภาษี มากกว่าจะเป็น การนิรโทษกรรมความผิดที่มีลักษณะทางการเมือง สาเหตุที่เป็นเช่นนั้นอาจจะเกิดจากวัฒนธรรมทางการเมืองของประเทศทั้งสองที่ไม่มีการรัฐประหาร หรือก่อการกบฏมานานมากแล้ว และวัฒนธรรมทางการเมืองของทั้งสองประเทศได้มีการพัฒนาผ่านพ้นข้ามเขตแดนของการทำ รัฐประหารไปนานมากแล้ว ซึ่งสามารถจะถือได้ว่าเป็นต้นแบบของประเทศ ประชาธิปไตยโดยเฉพาะประเทศฝรั่งเศสสามารถถือได้ว่าเป็นแม่แบบของกฎหมายมหาชนก็ว่าได้

ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องทำการศึกษาเพื่อนำมาเปรียบเทียบกับกรณีโทษกรรมของประเทศไทย เพื่อศึกษาให้เห็นถึงที่มาขององค์กรผู้มีอำนาจ สถานะของกฎหมายนิโทษกรรม และผลที่ได้จากการนิโทษกรรม ว่ามีลักษณะเหมือนหรือต่างกับของประเทศไทยอย่างไรบ้าง

2.1 กฎหมายนิโทษกรรมในประเทศสหรัฐอเมริกา

ตามที่ทราบแล้วว่าการนิโทษกรรมเป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้สำหรับการทำให้เกิดการลืมนการกระทำผิด โดยเฉพาะในความผิดที่เกิดขึ้นจากการกระทำผิดทางการเมือง หรือที่เกี่ยวข้องเนื่องกับความผิดทางการเมือง การนิโทษกรรมในประเทศสหรัฐอเมริกาจึงมีความสัมพันธ์กับการอภัยโทษ และใช้ปะปนกันจนทำให้เห็นได้ว่าการนิโทษกรรมเป็นการที่ผู้มีอำนาจรัฐอธิปไตย (รัฐอธิปไตย) คือประธานาธิบดี ได้อภัยโทษให้กับบุคคลผู้กระทำความผิดตามกฎหมายนั่นเอง¹ เท่าที่ปรากฏพบว่าในประเทศสหรัฐอเมริกา ก็มีการประกาศนิโทษกรรมแก่ผู้กระทำความผิดโดยประธานาธิบดีเช่นเดียวกันกับประเทศที่มีพระมหากษัตริย์เช่นกัน โดยการนิโทษกรรมครั้งที่ถือว่าสำคัญได้แก่การนิโทษกรรมภายหลังการเกิดสงครามกลางเมืองโดยประธานาธิบดีลินคอล์น เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม ปี ค.ศ.1863 และโดยประธานาธิบดี Andrew Johnson ภายหลังสงครามกลางเมืองสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 29 มีนาคม ค.ศ.1865 และวันที่ 7 กันยายน ปี ค.ศ.1867 วันที่ 4 กรกฎาคม ปี ค.ศ. 1868 และวันที่ 25 ธันวาคม ปี ค.ศ.1868

และในระหว่างสงครามการก่อการร้ายนั้น รัฐบาลสมัยประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช ได้ออกพระราชบัญญัติว่าด้วยการปฏิบัติการทางการทหาร (Military Commissions Act) ขึ้นเพื่อวางระเบียบขบวนการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ซึ่งถูกกักขังหน่วงเหนี่ยวอันเนื่องมาจากการต่อสู้ทางการทหารที่ผิดกฎหมาย ส่วนหนึ่งของพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นการบัญญัติกฎหมายให้มีผลย้อนหลังถึงการแก้ไขบทบัญญัติว่าด้วยอาชญากรรมสงครามซึ่งมีผลกระทบต่อผู้จัดทำแผนนโยบายแห่งรัฐ เช่น นักการเมือง ผู้นำกองทัพ และผู้ปฏิบัติตามนโยบายนั้น เช่น C.I.A และทหาร โดยบัญญัติให้การกระทำทั้งหลายภายใต้กฎหมายสหรัฐอเมริกาก่อนที่จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายนี้ไม่ให้อถือว่าเป็นอาชญากรรมสงครามอีกต่อไป ดังนั้นการบัญญัติพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวนี้จึงถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นการออกกฎหมายเพื่อบริโทษกรรมสำหรับการกระทำผิดทางอาญาในสงครามก่อการร้าย

---

¹ Edwin H.Sutherland and Donald E.Cressey , Principle of Criminology , sixth edition , (Chicago : L.B. Lippicott Company , 1960) , p.545.

ในสมัยสงครามกลางเมือง (The Civil war) เกิดปัญหาที่ว่า การนิรโทษกรรมควรเป็นอำนาจของฝ่ายใด ระหว่างสภาองเกรสคือฝ่ายนิติบัญญัติ หรือประธานาธิบดี ซึ่งเป็นฝ่ายบริหาร กล่าวคือในปี ค.ศ.1862 ได้มีกฎหมายชื่อว่า The Confiscation law of 1862 ที่สภาองเกรสได้ให้อำนาจประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา มีอำนาจในการอภัยโทษ และนิรโทษกรรมแก่ผู้ก่อการกบฏ ซึ่งประธานาธิบดีอับราฮัม ลินคอล์น ได้ประกาศอภัยโทษให้แก่ผู้ก่อการกบฏเมื่อเดือนธันวาคม ค.ศ.1863²

2.1.1 ผู้มีอำนาจในการนิรโทษกรรม หรืออภัยโทษในสหรัฐอเมริกา

การนิรโทษกรรมหรืออภัยโทษในสหรัฐอเมริกานั้นเป็นอำนาจที่สำคัญอย่างหนึ่งของประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกา ที่จะใช้อำนาจนี้ในทางบริหารเพื่อทำการนิรโทษกรรมหรืออภัยโทษแก่ผู้กระทำความผิดต่อกฎหมายของสหรัฐอเมริกา (Federal offenses) ได้ทุกประเภท ไม่เว้นแต่ความผิดทางการเมือง ความผิดอาญาต่อกฎหมายสหรัฐอเมริกา ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ความผิดเกี่ยวกับภาษีอากร หรือความผิดต่อกฎหมายมลรัฐ (States offenses) ซึ่งเป็นอำนาจของผู้ว่าราชการรัฐที่จะใช้ในกรณีที่มีการละเมิดต่อกฎหมายของมลรัฐ โดยอำนาจในการนิรโทษกรรมหรืออภัยโทษนี้ได้ถูกบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกา หมวด 2 มาตรา 2 ซึ่งบัญญัติให้ประธานาธิบดีมีอำนาจในการเลื่อนการลงโทษ (reprieve) และอภัยโทษ (pardon) สำหรับความผิดต่อกฎหมายสหรัฐอเมริกา (Federal Law) **ยกเว้นในกรณีความผิดที่มีการยื่นถอดถอนประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกา (Impeachment) เพราะถือว่าเป็นเรื่องที่มีอำนาจมีประโยชน์เกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าวที่จะอภัยโทษตนเองจึงถูกห้ามไว้** นอกจากนี้แล้วในรัฐธรรมนูญของมลรัฐก็ได้บัญญัติให้อำนาจอภัยโทษดังกล่าวเป็นของผู้ว่าราชการรัฐแต่ละมลรัฐด้วย

---

² โดยผู้ที่ได้รับอภัยโทษจะต้องทำการปฏิญาณตนว่าจะจงรักภักดีต่อสหรัฐอเมริกาเสียก่อน และผลของการอภัยโทษคือบุคคลนั้นจะได้รับสิทธิ และทรัพย์สินกลับคืนมา (ซึ่งเป็นรูปแบบของการนิรโทษกรรมมากกว่าการได้รับอภัยโทษเนื่องจากการได้รับอภัยโทษตามหลักแล้ว จะไม่ได้รับสิทธิที่เสียไปคืนมา) ยกเว้นสิทธิในทาส และทรัพย์สินซึ่งบุคคลที่สามได้ทำการโต้แย้งกรรมสิทธิ์ นอกจากนี้ยังยกเว้นประโยชน์ไว้ 6 กลุ่ม เช่น เจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายใต้ (officer of the Confederate Government) หรือผู้ที่เคยเป็นเจ้าหน้าที่ของสหรัฐอเมริกาแต่ไปช่วยเหลือฝ่ายกบฏ เป็นต้น

ประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกามีอำนาจในการให้อภัยโทษเป็นการทั่วไปซึ่งคือการนิรโทษกรรม โดยส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับความผิดทางการเมือง เช่น อภัยโทษให้กับผู้ก่อการจลาจลหรือผู้ก่อการกบฏโดยไม่มีข้อจำกัดใด ๆ เพื่อเป็นเงื่อนไขให้มีการวางอาวุธ หรือเพื่อความปรองดองแห่งชาติ เช่นในกรณีของประธานาธิบดี Lincoln และประธานาธิบดี Johnson ได้อภัยโทษโดยไม่มีเงื่อนไขให้แก่บุคคลที่อยู่ฝ่ายพันธมิตรได้ในเหตุการณ์สงครามกลางเมืองของสหรัฐอเมริกา³

การนิรโทษกรรมความผิดทางการเมืองในประเทศสหรัฐอเมริกาเริ่มขึ้นในสมัยประธานาธิบดี Georg Washington ในปี ค.ศ.1759 ต่อมาในสมัยของประธานาธิบดี Adam ได้มีการนิรโทษกรรมในปี ค.ศ.1800 ประธานาธิบดี Madison ได้นิรโทษกรรมในปี ค.ศ.1815 ประธานาธิบดี Lincoln ได้ประกาศนิรโทษกรรมในปี ค.ศ.1863 ประธานาธิบดี Johnson ในปี ค.ศ.1865, 1867-1868 และประธานาธิบดี Roosevelt ได้ประกาศนิรโทษกรรมในปี ค.ศ.1902 และครั้งสุดท้ายที่มีการนิรโทษกรรมทางการเมืองคือโดยประธานาธิบดี Carter ได้ประกาศนิรโทษกรรมในปี ค.ศ.1977⁴

ดังนั้นในปัจจุบันนี้ประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ว่าจะโดยประธานาธิบดีหรือสภาองเกรส ไม่มีการนิรโทษกรรมความผิดทางการเมืองให้แก่กลุ่มผู้กระทำความผิดอาญาที่มีลักษณะทางการเมืองอีก แต่ส่วนใหญ่เป็นการนิรโทษกรรม หรืออภัยโทษให้แก่ผู้กระทำความผิดต่อกฎหมายทั่วไปเท่านั้น ซึ่งส่วนใหญ่คงเป็นเรื่องการอภัยโทษในความผิดอาญาโดยเปลี่ยนโทษจากประหารชีวิตเป็นจำคุกตลอดชีวิต หรือลดโทษตามคำพิพากษาเป็นส่วนใหญ่

ในช่วงแรกของการใช้อำนาจอภัยโทษนี้ มีการโต้แย้งเกี่ยวกับอำนาจของประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาเป็นอย่างมากว่ามีอำนาจในการนิรโทษกรรมด้วยหรือไม่ สมัยประธานาธิบดีแอนดรูว์ จอห์นสัน คณะกรรมาธิการของสภาเซเนท หรือสภาสูง ได้มีความเห็นว่า ตามบทบัญญัติดังกล่าวให้อำนาจประธานาธิบดีที่จะเลื่อนการลงโทษ (reprieve) และอภัยโทษ (pardon) เท่านั้น ส่วนคำว่านิรโทษกรรม (amnesty) กลับไม่ปรากฏอยู่ใน

---

³ อุมพร สิทธิบูรณาญา, “การอภัยโทษในประเทศไทย : ศึกษากรณีการอภัยโทษเป็นการทั่วไป,” (วิทยานิพนธ์หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, พ.ศ.2549), น.48.

⁴ เพิ่งอ้าง, น.50.

รัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกาเลย นอกจากนี้ความหมายของคำว่า อภัยโทษ (pardon) และ นิรโทษกรรม (amnesty) ก็มีความหมายต่างกัน กล่าวคือการนิรโทษกรรมมีขอบเขตกว้างขวางกว่า การอภัยโทษ เพราะเป็นการจัดการกับการกระทำผิด (crime) มิใช่ตัวผู้กระทำความผิด (criminal) และมีผลเป็นการคืนสิทธิต่าง ๆ ที่สูญเสียไป (restoration and restitution abinitio) ในขณะที่การ อภัยโทษมีผลเพียงการลดโทษให้แก่ผู้กระทำความผิดที่ยังได้รับโทษนั้นอยู่เท่านั้น⁵

ต่อมาได้มีคำพิพากษาของศาลสูงสุดแห่งสหรัฐอเมริกา ได้มีความเห็นว่า คำว่า “อภัยโทษ” pardon นั้นมีความหมายรวมถึงการนิรโทษกรรม amnesty ด้วย เช่น ในคดีระหว่าง U.S V. Klein โดยศาลได้วินิจฉัยว่า การอภัยโทษนั้นให้มีความหมายรวมถึงการนิรโทษกรรมด้วย⁶ เหตุที่เป็นเช่นนั้นเนื่องจากศาลเห็นว่าประเทศสหรัฐอเมริกาได้รับเอาหลักการเรื่องของการอภัยโทษ มาจากประเทศอังกฤษ ดังนั้นจึงต้องรับเอาผลของเรื่องการอภัยโทษมาใช้ด้วยเพราะการอภัยโทษ ในประเทศอังกฤษนั้นรวมถึงการนิรโทษกรรมด้วย จากคำวินิจฉัยดังกล่าวของศาลสูงสุดแห่งสหรัฐอเมริกา จึงเป็นผลทำให้ประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกา มีอำนาจที่จะนิรโทษกรรมได้นั่นเอง

2.1.2 รูปแบบการนิรโทษกรรมในสหรัฐอเมริกา

เนื่องจากผู้มีอำนาจในการนิรโทษกรรมได้แก่ ประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกาและ สภาองเกรส รูปแบบในการนิรโทษกรรมจึงสามารถจะจำแนกได้ 2 รูปแบบ คือ

1. แบ่งตามผู้มีอำนาจในการนิรโทษกรรม และ
2. แบ่งแบบมีเงื่อนไข หรือไม่มีเงื่อนไข

2.1.2.1 กรณีที่มีการแบ่งตามผู้มีอำนาจในการนิรโทษกรรม

หากการนิรโทษกรรมนั้นได้กระทำโดยอำนาจของประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกา (ซึ่งถือว่าเป็นอำนาจฝ่ายบริหาร) จะทำในรูปแบบของประกาศ (Proclamation of Amnesty) ส่วน

---

⁵ Daniel M. Migliore , Amnesty : An Historical Justification for Its Continuing Viability, (J. Family L. 63 , 1972-1973) , pp.70-71.

⁶ Norman Weisman , A History and Discussion of Amnesty 4, (Columbia Human Rights Law , 1972) , p.533.

การประกาศนิรโทษกรรมโดยสภาองเกรส (ฝ่ายนิติบัญญัติ) จะต้องทำขึ้นในรูปของรัฐธรรมนูญ (Act) เช่น รัฐบัญญัติลงวันที่ 6 มิถุนายน ค.ศ.1898 ⁷

2.1.2.2 กรณีแบ่งแบบไม่มีเงื่อนไข หรือมีเงื่อนไข

แบ่งแบบไม่มีเงื่อนไข (Full amnesty) การอภัยโทษ หรือการนิรโทษกรรมแบบไม่มีเงื่อนไขนี้ เป็นการปล่อยตัวบุคคลผู้กระทำความผิดจากการลงโทษโดยไม่มีข้อจำกัดเลย ซึ่งการนิรโทษกรรมโดยไม่มีเงื่อนไขนี้มีผลทำให้เป็นการยกเว้นความผิดจากการถูกลงโทษตามคำพิพากษา และเป็นการยกเว้นความรับผิดชอบ (guilt) ด้วย อันเป็นผลทำให้ผู้กระทำความผิดกลายเป็นผู้บริสุทธิ์และได้รับสิทธิต่าง ๆ คืนมาทั้งหมด

แบ่งแบบมีเงื่อนไข (Conditional Amnesty) การนิรโทษกรรมหรืออภัยโทษยังจะไม่เกิดผลจนกว่าจะได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ เช่นเงื่อนไขที่กำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องเดินทางออกนอกประเทศเสียก่อน หรือต้องงดเว้นจากการดื่มสุรา หรือต้องจ่ายเงินค่าปรับให้ครบถ้วนเสียก่อน เป็นต้น

2.1.3 ลักษณะของกฎหมายนิรโทษกรรม

เนื่องจากประเทศสหรัฐอเมริกา ได้นำรูปแบบกฎหมายจากประเทศอังกฤษมาใช้ ดังนั้นการแบ่งแยกความแตกต่างระหว่างการอภัยโทษ และการนิรโทษกรรม จึงไม่มีความชัดเจนอย่างเช่นของประเทศไทย จึงเป็นผลทำให้เห็นได้ว่าแม้จะมีการประกาศว่าเป็นการอภัยโทษทั่วไป (General pardon) แต่ผลของการอภัยโทษดังกล่าวกลับมีผลกับบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่กระทำความผิดต่อกฎหมายฉบับใดฉบับหนึ่ง ผลของการอภัยโทษดังกล่าวถูกถือว่าเป็นการนิรโทษกรรม ในแง่นี้การนิรโทษกรรมจึงต่างจากการอภัยโทษ คือการอภัยโทษมีผลต่อบุคคลเฉพาะราย แต่การนิรโทษกรรมจะขยายไปถึงกลุ่มบุคคลต่าง ๆ เป็นต้น

ดังนั้นเมื่อวัตถุประสงค์ของการนิรโทษกรรม และการอภัยโทษยังคงมีความแตกต่างกันอยู่บ้าง จึงได้มีความพยายามหาคำอธิบายความแตกต่างระหว่างเรื่องทั้งสองโดยได้ปรากฏใน

---

⁷ สุรพล คงลาภ, “นิรโทษกรรม : ศึกษาเกี่ยวกับเงื่อนไขและผลทางกฎหมาย,” (วิทยานิพนธ์หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534), น.44.

คำพิพากษาคดี State V. Blalock คดี United States V. Bassett และคดี Burdick V. United States

คดีระหว่าง State V. Blalock ศาลมลรัฐ ได้วินิจฉัยว่า การอภัยโทษต่างจากการนิรโทษกรรม กล่าวคือ การอภัยโทษเป็นการกระทำแก่บุคคลซึ่งมีความผิดอย่างแน่นอน แม้บางครั้งมีการอภัยโทษก่อนมีคำพิพากษา แต่โดยปกติจะอภัยโทษภายหลังมีคำพิพากษา และศาลจะพิจารณาเรื่องนี้ต่อเมื่อมีคำขอ หรือคำกล่าวอ้างโดยบุคคลที่ได้รับการอภัยโทษ และโดยปกติการอภัยโทษจะกระทำโดยพระมหากษัตริย์ หรือโดยฝ่ายบริหาร

แต่การนิรโทษกรรมกระทำต่อบุคคลที่อาจมีความผิด และโดยปกติการนิรโทษกรรมจะกระทำโดยรัฐสภา หรือฝ่ายนิติบัญญัติ และการนิรโทษกรรมจะกระทำต่อกลุ่มบุคคลก่อนมีการพิจารณาคดี

การนิรโทษกรรมเป็นการลบล้าง (Abolition) หรือลืมการกระทำผิด (oblivion) ส่วนการอภัยโทษเป็นการยกโทษให้ (Forgiveness)⁸

คดีระหว่าง United States V. Bassett ศาลมลรัฐ ได้วินิจฉัยว่า คำว่าการนิรโทษกรรมหมายถึง การลืมการกระทำผิดที่ผ่านมาแล้ว การนิรโทษกรรมกระทำโดยรัฐบาลต่อบุคคลผู้มีความผิดกรณีละเว้นหรือกระทำผิด โดยปกติจะมีเงื่อนไขให้ผู้กระทำผิดกลับคืนสู่หน้าที่ภายในเวลาที่กำหนด ส่วนการอภัยโทษนั้นเป็นการปลดปล่อยผู้กระทำผิดจากผลของความผิดซึ่งมีคำพิพากษาแล้ว ขณะที่การนิรโทษกรรมลบล้างการกระทำผิดก่อนมีคำพิพากษา ซึ่งในกรณีเช่นนี้ถือเสมือนว่าผู้กระทำไม่ได้กระทำผิดมาก่อน แล้วถ้าคำว่า “อภัยโทษ” ใช้โดยประธานาธิบดีก็มีผลอย่างเดียวกับกับการนิรโทษกรรม⁹

คดีระหว่าง Burdick V. United States ศาลสูงสุดแห่งสหรัฐอเมริกา ได้วินิจฉัยเรื่อง การนิรโทษกรรมเปรียบเทียบกับ การอภัยโทษดังนี้

การนิรโทษกรรมเป็นการมองข้ามความผิด (Overlook offense)

ส่วนการอภัยโทษนั้นเป็นการยกโทษให้ (Remits punishment)

---

⁸ Harrop A.Freeman , An Historical Justification and Legal Basis for Amnesty Today , (L&Soc.order , 1971) , pp.525-526.

⁹ *Ibid* , p.525.

การนิโทษกรรมโดยปกติจะใช้กับความผิดที่กระทำต่ออำนาจอธิปไตยของรัฐ หรือความผิดทางการเมือง ซึ่งการยกโทษให้จะเป็นการเหมาะสมสำหรับสังคม (Expedient for the public welfare) มากกว่าการดำเนินคดีหรือลงโทษ

ส่วนการอภัยโทษใช้กับการกระทำผิดอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของรัฐ

นิโทษกรรมโดยปกติใช้เป็นการทั่วไป โดยใช้กับกลุ่มบุคคลหรือชุมชน เป็นการกระทำโดยฝ่ายนิติบัญญัติภายใต้รัฐธรรมนูญ หรือรัฐบัญญัติ (Statutory) หรือเป็นการกระทำของศาลสูงสุด (The Supreme Magistrate) ผู้ได้รับการนิโทษกรรมจะยินยอมรับการนิโทษกรรมหรือไม่ก็ได้ แต่ถ้าสิทธิอื่น ๆ ขึ้นอยู่กับการยินยอมนั้นและมีการอ้างสิทธิดังกล่าว จะต้องมีหลักฐานโดยชัดแจ้งในการยอมรับผลการนิโทษกรรมนั้น¹⁰

ดังนั้นพอจะสรุปได้ว่าในประเทศสหรัฐอเมริกา การนิโทษกรรมเป็นการกระทำของผู้ที่มีอำนาจอธิปไตย (Act of sovereign power) ที่จะลืม (oblivion) การกระทำผิดที่กระทำผ่านมาแล้ว โดยปกติจะใช้กับกลุ่มบุคคล (certain classes of person) และความผิดที่จะนิโทษกรรมมักเป็นความผิดทางการเมือง เช่น ความผิดฐานก่อการกบฏ (treason) ฐานยุยงให้เกิดความไม่สงบ (sedition) หรือฐานก่อการจลาจล (rebellion) และบ่อยครั้งที่วางเงื่อนไขให้ผู้กระทำความผิดเชื่อฟัง หรือกลับเข้าสู่หน้าที่ภายในเวลาที่กำหนด¹¹

2.1.4 กลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการนิโทษกรรม

ตามที่ได้กล่าวไว้แล้วว่าการนิโทษกรรมนั้นจะมีในลักษณะเป็นการทั่วไป กับเป็นการเฉพาะราย ซึ่งความแตกต่างนี้จะทำให้เห็นได้ถึงกลุ่มเป้าหมาย และอาจจะเป็นการแบ่งแยกเรื่อง การนิโทษกรรมกับการอภัยโทษในสหรัฐอเมริกาได้

โดยปกติแล้วการนิโทษกรรมให้แก่กลุ่มบุคคลนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นการร่วมกันกระทำ ความผิดในทางการเมือง เช่น การร่วมกันก่อการจลาจล หรือก่อการกบฏต่อรัฐ ดังนั้นอำนาจดังกล่าวนอกจากสภาองเกรสแล้ว ที่ใช้มากที่สุดคืออำนาจของประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกาที่สามารถจะทำการนิโทษกรรมให้แก่กลุ่มผู้กระทำความผิดดังกล่าวได้ ซึ่งในอดีตก็มีการใช้อำนาจนี้หลายครั้ง แต่ปัจจุบันการนิโทษกรรมในลักษณะทั่วไปที่มีเป้าหมายถึงกลุ่มบุคคลนั้นไม่ได้ใช้

¹⁰ *Ibid* , p.524.

¹¹ สุรพล คงลาภ , อ้างแล้ว , *เชิงอรรถที่ 7* , น.47-47.

แล้วเนื่องจากประเทศสหรัฐอเมริกา มีความเป็นเอกภาพ และมีความเป็นประชาธิปไตยที่พลเมืองรู้ถึงสิทธิและหน้าที่จึงไม่มีเหตุการณ์ก่อกบฏอย่างเช่นประเทศกำลังพัฒนา หรือประเทศด้อยพัฒนา แต่ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ใช้บ่อยมากในขณะนี้คือการนิรโทษกรรมเป็นการเฉพาะราย ซึ่งหากจะกล่าวว่าเป็นการอภัยโทษเฉพาะรายก็น่าจะใช้ได้เนื่องจากการแบ่งแยกความผิดที่จะใช้วิธีการอภัยโทษหรือการนิรโทษกรรมยังคงมีแต่เพียงความเห็นของศาลสูงสุด แต่ทางปฏิบัติยังคงใช้ร่วมกันอยู่นั่นเอง แต่ถึงอย่างไรก็ตามอำนาจดังกล่าวก็ยังคงเป็นของประธานาธิบดีซึ่งเป็นการใช้อำนาจฝ่ายบริหารตามหลักเรื่องการล้มการกระทำผิด และให้ผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมนั่นเอง

2.1.5 การกระทำความผิดทางการเมืองของประเทศสหรัฐอเมริกา

ในประเทศสหรัฐอเมริกา ไม่ได้มีการออกกฎหมายนิรโทษกรรมในความผิดที่มีลักษณะทางการเมือง (Political character) มานานมากแล้วจึงอาจจะทำให้การศึกษาถึงลักษณะของการกระทำความผิดที่มีลักษณะทางการเมืองจึงจำต้องเทียบเคียงจากคำพิพากษาของศาลสูงสุดแห่งสหรัฐอเมริกา และศาลมลรัฐในคดีที่ประเทศอื่น ๆ ได้ร้องขอให้ส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดนในหลาย ๆ คดีคือ

คดี Jimenez มีข้อเท็จจริงว่า Jimenez ได้กระทำการลักขโมยและถ่ายเททรัพย์สินออกนอกประเทศด้วยวิธีการอันมิชอบด้วยกฎหมายในรูปของธุรกิจการค้าหรือลงนามในสัญญาในฐานะที่เป็นตัวแทนของรัฐบาลประเทศเวเนซุเอลา และรับเอาค่าคอมมิชชั่นจากคู่สัญญาโดยหลังจากที่ได้กระทำความผิดได้หลบหนีเข้าประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐบาลประเทศเวเนซุเอลาได้ร้องขอให้ส่งตัว Jimenez กลับไปดำเนินคดีที่ประเทศเวเนซุเอลาในความผิดฐานฆาตกรรมลักขโมย และข้อโกง Jimenez ได้ยกข้อต่อสู้เรื่องการกระทำความผิดดังกล่าวของตนเป็นเรื่องการกระทำความผิดทางการเมือง เพื่อเป็นข้อยกเว้นไม่ให้มีการส่งผู้ร้ายข้ามแดน แต่ศาลได้พิจารณาโดยถือหลักการของคดี Castioni และ Ezeta มาปรับใช้อย่างเคร่งครัดกล่าวคือในเรื่องนี้ศาลเห็นว่าไม่มีพยานหลักฐานแสดงว่าการก่ออาชญากรรมนั้น ได้กระทำลงโดยเป็นเหตุอันเนื่องมาจากการก่อการปฏิวัติหรือการกระทบกระทั่งกันทางการเมือง และสามารถสรุปหลักได้สองประการคือ

1. สถานการณ์แวดล้อมจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความรุนแรงถ้าสถานการณ์ซึ่งผู้กระทำความผิดได้ถูกขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนนั้นมิได้มีพื้นฐานอยู่บนความรุนแรงแล้ว การกระทำของบุคคลนั้นก็ไม้อาจเป็นความผิดทางการเมือง

2. ถ้าความผิดมิได้กระทำลงโดยสาเหตุแท้จริงของความรุนแรงซึ่งก่อการกระทบกระทั่งกันแล้ว ความผิดก็จะมีลักษณะในทางการเมือง

คดี Ziyad Abu Eain¹² ข้อเท็จจริงในคดีนี้ปรากฏว่า Ziyad Abu Eain ได้ก่อให้เกิดการระเบิดขึ้นที่ตลาดในประเทศอิสราเอลในขณะที่มีคนอยู่เป็นจำนวนมาก และเป็นผลทำให้เด็กชายสองคนเสียชีวิต และมีผู้ได้รับบาดเจ็บเป็นจำนวนมาก Ziyad Abu Eain ซึ่งมีสัญชาติจอร์แดนและเป็นสมาชิกของผู้ก่อการร้ายปาเลสไตน์ (P.L.O.) หลังจากที่ Ziyad Abu Eain ได้กระทำความผิดก็ได้หลบหนีเข้าไปอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอิสราเอลจึงได้ร้องขอให้ประเทศสหรัฐอเมริกาส่งตัว Ziyad Abu Eain มาดำเนินคดี โดย Ziyad Abu Eain ได้โต้แย้งว่าการกระทำความผิดของตนเป็นความผิดทางการเมืองเพราะตนเป็นสมาชิกองค์กรทางการเมืองซึ่งเข้าข้อยกเว้น ศาลได้วินิจฉัยว่าการกระทำความผิดของ Ziyad Abu Eain เป็นการกระทำความผิดทางการเมืองหรือเป็นความผิดอาญาหรือไม่ต้องพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของการกำหนดให้บุคคลที่กระทำความผิดทางการเมืองไม่ต้องถูกส่งตัวกลับไปรับโทษเป็นเพราะต้องการคุ้มครองบุคคลที่มีความคิดเห็นในทางการเมืองที่แตกแยกออกไป มิได้ต้องการที่จะปกป้องบุคคลที่กระทำการรุนแรงในระหว่างที่เกิดการปะทะกัน และจากการพิจารณาข้อเท็จจริงแล้วเห็นว่าการกระทำดังกล่าวไม่ตกอยู่ภายใต้ข้อยกเว้นเรื่องความรับผิดชอบทางการเมือง โดยศาลได้วางข้อสังเกตไว้ 2 ประการดังนี้

1. ความรุนแรงในทางการเมืองมักจะเกิดขึ้นขณะเดียวกันกับที่เกิดความรับผิดชอบอาญา

2. การขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนจะเกิดขึ้นเสมอเมื่อเกิดความไม่สงบขึ้นในรัฐ

คดี Karadzole V. Artukivic 1958¹³ ศาลสูงแห่งประเทศสหรัฐอเมริกาได้ตัดสินคดีว่าการฆาตกรรมที่เกิดขึ้นมิใช่การกระทำความผิดทางการเมืองเพราะการฆาตกรรมได้กระทำลงโดยไม่มีเจตนาหรือวัตถุประสงค์ที่จะล้มล้างรัฐบาล ชนชาติ หรือศาสนา

อาจพอสรุปได้ว่า การพิจารณาว่าเรื่องใดเป็นความผิดทางการเมืองหรือไม่นั้น ประเทศสหรัฐอเมริกาได้คำนึงถึงองค์ประกอบของคดีดังนี้คือ

¹² Eain V. Wikes , 441 F.2d 504 (1981) , อ้างใน , วิชญา ลิมวงค์ , “ความผิดทางการเมืองในการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ,” (วิทยานิพนธ์หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2537) , น.47.

¹³ Great Britain , Queen's Bench Division , 1955 , 1 Q.B.540 , 1955 , อ้างใน , เพ็งอ้าง , น.41.

1. ได้มีการยกบทที่เนื่องมาจากการปฏิบัติที่มุ่งต่อรัฐบาล ในบางคดีการก่อกบฏก็มีขึ้นอย่างกว้างขวางเช่นที่ได้เกิดขึ้นในบออลติกในรัสเซียเมื่อ ปี ค.ศ.1906 คดี Rudovitz บางทีก็มีขนาดเล็กเช่นคดี Cazo และในคดีเข้าโจมตี Sam Ignacio ในคดี Lynchehoun การกระทำของผู้ต้องหาเกี่ยวกับขบวนการประชาชนที่จะโค่นพวกราชาที่ดินในประเทศไอร์แลนด์ เป็นวิธีการที่จะประกันการปฏิรูปในทางนิติบัญญัติ การเปลี่ยนชนชั้นปกครองและระบบรัฐสภาของอังกฤษถ้าเป็นไปได้ถือว่าการเพียงพอแม้ว่าจะขาดองค์ประกอบเรื่องการทหาร และพลเรือน

2. ผู้ต้องหาที่เกี่ยวข้องอยู่กับขบวนการไม่มีกรณีใดที่มีปัญหาเคร่งครัดเท่ากับการเกี่ยวข้องกับกรกบฏอย่างคดี Castioni และในคดี Pouren ซึ่งเป็นสมาชิกคนหนึ่งของพวกเขาปฏิบัติในรัสเซีย โดยรัฐบาลรัสเซียได้ร้องขอให้ประเทศสหรัฐอเมริกาส่งตัวกลับไปดำเนินคดีในความผิดฐานฆ่า และปล้นทรัพย์ ข้าหลวงแห่งสหรัฐอเมริกาได้อนุมัติให้ส่งตัวกลับไปดำเนินคดีแต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศขณะนั้นคือ Root ได้ให้พิจารณาพยานหลักฐานใหม่และในที่สุดก็เห็นว่าการกระทำความผิดดังกล่าวเป็นการกระทำ ความผิดทางการเมืองจึงไม่ส่งตัวกลับไปดำเนินคดี

เป็นที่น่าสังเกตว่าความผิดทางการเมืองในความหมายของประเทศสหรัฐอเมริกานั้นมุ่งเน้นถึงการกบฏหรือการปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ คือมีทางที่จะเป็นความผิดทางการเมืองได้ถ้าเป็นการก่อกบฏภายในประเทศ และบุคคลนั้นเป็นผู้ร่วมก่อกบฏ

2.2 กฎหมายนิรโทษกรรมในประเทศฝรั่งเศส

ประเทศฝรั่งเศสซึ่งมีการใช้กฎหมายในระบบ Civil Law อย่างเช่นประเทศไทย นั้นมีการประกาศใช้กฎหมายนิรโทษกรรมเช่นกัน โดยหลักการและแนวความคิดการนิรโทษกรรมนั้นก็มีความคล้ายคลึงกันกับประเทศอื่น ๆ กล่าวคือการนิรโทษกรรมเป็นวิธีการที่ใช้ในสังคมเพื่อลบล้างมาตรการทางอาญาไม่ให้มีอยู่อีกต่อไป¹⁴ หรือเป็นวิธีการทางอาญาที่จัดทำขึ้นโดยอาศัยพื้นฐานของจินตนาการ และมีวัตถุประสงค์เพื่อลบล้างการกระทำบางอย่างซึ่งจะต้องถูกลงโทษทางอาญาไม่ให้มีอยู่อีกต่อไป โดยห้ามมิให้มีการดำเนินคดีกับความผิดดังกล่าว หรือมีผลเป็นการลบล้างคำพิพากษาลงโทษในความผิดนั้น¹⁵

¹⁴ Pierre Bouzat et Jean Panatela , Traité de droit pénal et de Criminologie , Tome I, (Paris : Dalloz , 1963) , p.684.

¹⁵ สุรพล คงลาภ , อ่างแล้ว , เชิงอรรถที่ 7 , น.47.

นิรโทษกรรมมีบทบาทสำคัญในทางการเมือง และสังคม ยามที่เกิดวิกฤตการณ์ซึ่งกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม การนิรโทษกรรมจะช่วยลดความขัดแย้งในชาติโดยทำให้สภาพจิตใจของมหาชนสงบลง และลืมการกระทำ ความผิดนั้นเสีย ดังนั้นหลังจากที่เกิดวิกฤตการณ์ทางการเมือง ประชาชน (Parties) ก็มักจะเรียกร้องให้นำวิธีการนิรโทษกรรมมาใช้เพื่อระดับความรุ่มร้อนทางสังคม นอกจากนี้ในการกระทำบางอย่าง การให้อภัยจะเป็นวิธีการที่ดีกว่าการลงโทษ ในประเทศฝรั่งเศสเดิมการนิรโทษกรรมมักจะใช้เพื่อยกเลิกการกระทำ ความผิดทางการเมืองบางประการที่ได้กระทำขึ้นในช่วงระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่ง โดยให้ถือว่าไม่เป็นความผิดเพื่อจะได้ลืมความแตกแยกทางการเมืองเสีย นิรโทษกรรมในลักษณะเช่นนี้มีลักษณะเป็นนิรโทษกรรมที่แท้ (Re Elle) โดยนิรโทษกรรมการกระทำที่กำหนดไว้ตายตัว¹⁶

แต่ในปัจจุบันไม่มีข้อจำกัดประเภทของความผิดที่จะทำการนิรโทษกรรม โดยอาจมีการนิรโทษกรรมในการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับกฎหมายอาญากร กฎหมายศุลกากร กฎหมายป่าไม้ กฎหมายเกี่ยวกับการล่าสัตว์ กฎหมายเกี่ยวกับจรรยา และการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับกฎหมายผังเมืองการก่อสร้าง การทำลายสภาพแวดล้อมหรือโบราณสถาน รวมถึงการกระทำ ความผิดของผู้เข้าร่วมชุมนุมประท้วง นอกจากนี้ยังขยายไปถึงการนิรโทษกรรมความผิดทางวินัย และความผิดทางปกครองด้วย¹⁷

2.2.1 ผู้มีอำนาจในการนิรโทษกรรมในประเทศฝรั่งเศส

ในประเทศฝรั่งเศสเอง เดิมทีก็มีปัญหาเช่นเดียวกันกับประเทศสหรัฐอเมริกาว่า อำนาจในการออกกฎหมายนิรโทษกรรมนั้นเป็นอำนาจของฝ่ายใด บางฝ่ายเห็นว่าการนิรโทษกรรมเป็นเรื่องทางการเมือง ควรปล่อยให้ เป็นอำนาจของรัฐสภาที่จะตรากฎหมายออกบังคับใช้ (เป็นเรื่องอำนาจฝ่ายนิติบัญญัติ) บางฝ่ายเห็นว่าควรให้เป็นอำนาจหน้าที่ของประมุขแห่งรัฐคือ

¹⁶ โกลเมน ภัทริกรมย์, กฎหมายอาญาเปรียบเทียบและอาชญาวิทยา, น.1 อ้างใน, ศิริสา พูลสนอง, “การล้างมลทินในประเทศไทย,” (วิทยานิพนธ์หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543), น.37.

¹⁷ Roger Merle et Ancre Vitu, Traité de Droit Criminel, Tome II, Procédure Pénale Quatrième Edition, (Paris : Edition Cujas, 1989), pp. 949-951. อ้างใน, สุรพล คงลาภ, “นิรโทษกรรม : ศึกษาเกี่ยวกับเงื่อนไขและผลทางกฎหมาย,” (วิทยานิพนธ์หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534), น.94.

ประธานาธิบดี (ฝ่ายบริหาร) ซึ่งมีความเป็นกลางทางการเมือง และสามารถให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายได้ โดยในประเทศฝรั่งเศสการนิรโทษกรรมโดยผู้ใดนั้นได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย และตามระบอบการปกครอง กล่าวคือ ในระหว่างที่มีการปกครองรูปแบบเสรีนิยม กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐสภาในการออกกฎหมายนิรโทษกรรม แต่ถ้าเป็นช่วงที่ประเทศปกครองในรูปแบบการรวมอำนาจ กฎหมายจะบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของประมุขแห่งรัฐคือประธานาธิบดีมีอำนาจในการออกกฎหมายนิรโทษกรรม แต่ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 อำนาจในการออกกฎหมายนิรโทษกรรมจึงเป็นของรัฐบาลรักษาการ และกลายมาเป็นอำนาจของสภานิติบัญญัติ ในปัจจุบันนี้ตามรัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้อำนาจในการนิรโทษกรรมเป็นของฝ่ายนิติบัญญัติ

ปัจจุบันมีความเห็นว่า เหตุที่การนิรโทษกรรมนั้นมีผลทำให้กฎหมายไม่มีผลบังคับกับข้อเท็จจริงบางอย่างที่เกิดขึ้น การนิรโทษกรรมจึงต้องออกเป็นกฎหมาย โดยรัฐสภาซึ่งเป็นผู้แทนของปวงชนและมีหน้าที่ออกกฎหมายเพื่อที่จะได้แสดงความคิดเห็นของปวงชนในการออกกฎหมายดังกล่าว ในประเทศฝรั่งเศสนั้นมีประเพณีที่เรียกว่า *การนิรโทษกรรมของประธานาธิบดี* หลังจากการเลือกตั้งประธานาธิบดีและรัฐสภาที่มาจากพรรคเดียวกันนั้น รัฐสภาจะมีการลงคะแนนเสียงในการประกาศกฎหมายนิรโทษกรรมให้แก่นักโทษที่กระทำผิดเล็กๆ น้อยๆ การกระทำนี้เป็นที่วิพากษ์วิจารณ์เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะเป็นที่เชื่อกันว่าเป็นการส่งเสริมให้มีการทำผิดกฎหมายก่อนหน้าการเลือกตั้ง อย่างไรก็ตาม การออกกฎหมายนิรโทษกรรมนี้ อาจจะเป็นการให้อำนาจประธานาธิบดีในการนิรโทษกรรมนักโทษบางคนถ้าตรงตามเงื่อนไข นักวิชาการบางท่านได้กล่าวว่า “การนิรโทษกรรมนี้เป็นการลดประชากรนักโทษในคุกอีกด้วย”¹⁸

2.2.2 รูปแบบของการนิรโทษกรรมในประเทศฝรั่งเศส¹⁹

การนิรโทษกรรมในประเทศฝรั่งเศสมีหลายรูปแบบโดยมีการจัดแบ่งตามลักษณะของผู้มีอำนาจ หรือมีการจัดแบ่งตามประเภทของการนิรโทษกรรมโดยสามารถจำแนกออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 3 ประเภทดังนี้คือ

1. การนิรโทษกรรมกรณีธรรมดา

¹⁸ สืบค้นจาก <http://th.wikipedia.org/wiki/>.

¹⁹ สุรพล คงลาภ , อ่างแล้ว , *เชิงอรรถที่ 7* , น.48-49.

2.การอภัยโทษกึ่งนิรโทษกรรม (La grâce amnistiante)

3.การนิรโทษกรรมโดยองค์กรศาล (L'amnistie judiciaire)

2.2.2.1 การนิรโทษกรรมกรณีธรรมดา

การนิรโทษกรรมกรณีธรรมดานี้เป็นอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติที่จะกำหนดประเภทของผู้ที่จะได้รับการนิรโทษกรรม และขอบเขตที่จะได้รับการนิรโทษกรรมเมื่อกฎหมายมีผลบังคับ โดยจะพิจารณาจากความเหมาะสมเป็นราย ๆ ไป จึงทำให้เกิดผลเสียในแง่ที่ว่าแม้จะเป็นผู้กระทำความผิดซ้ำผู้นั้นก็ไม่มีประวัติการกระทำความผิดอยู่เลย จึงทำให้เกิดรูปแบบของการนิรโทษกรรมอื่น ๆ ขึ้นอีกเช่น La grâce amnistiante หรือ L'amnistie judiciaire

2.2.2.2 การอภัยโทษกึ่งนิรโทษกรรม (La grâce amnistiante)

การอภัยโทษกึ่งนิรโทษกรรมนี้เป็นการผสมรูปแบบของการนิรโทษกรรมกับการอภัยโทษ โดยฝ่ายนิติบัญญัติเป็นฝ่ายออกกฎหมายเพื่อใช้บังคับกับบุคคลบางจำพวก และฝ่ายบริหารจะต้องออกพระราชกฤษฎีกา (décret de grâce) เพื่อให้อภัยโทษภายในเวลาที่กำหนด โดยในการนิรโทษกรรมมักจะกระทำเป็นการทั่วไป และผู้กระทำความผิดจะได้รับผลโดยทันที การอภัยโทษจะมาช่วยจำแนกบุคคลที่เหมาะสมซึ่งควรให้ได้รับผลจากการนิรโทษกรรม และผลของการนิรโทษกรรมรูปแบบนี้จะทำให้คำพิพากษาถูกลบล้างและได้สิทธิต่าง ๆ กลับคืนมาต่างจากการอภัยโทษโดยทั่วไป ซึ่งจะลบล้างเฉพาะโทษประหารเท่านั้น มิได้ลบล้างโทษประกอบ โทษอุกฤษณ์ และสิทธิต่าง ๆ ที่ถูกตัดไปจากคำพิพากษาของศาล

2.2.2.3 การนิรโทษกรรมโดยองค์กรศาล (L'amnistie judiciaire)

การนิรโทษกรรมโดยองค์กรศาลนี้เป็นการพิจารณาในรูปแบบรายบุคคล โดยศาลจะมีอำนาจที่จะพิจารณาให้การนิรโทษกรรมแก่ผู้กระทำความผิดตามที่มีกฎหมายจากฝ่ายนิติบัญญัติ ได้ตรากฎหมายไว้ และอยู่ในเงื่อนไขที่ว่าผู้กระทำความผิดจะต้องถูกศาลพิพากษาลงโทษในความผิดที่ได้กระทำให้ได้รับโทษต่ำกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายนิรโทษกรรม หรือได้รับการลดโทษ หรือได้รับเฉพาะโทษอุกฤษณ์ ดังนั้นผู้กระทำความผิดรายใดจะได้รับการนิรโทษกรรม

หรือไม่ ต้องขึ้นอยู่กับผู้พิพากษาที่พิจารณาคดีดังกล่าวว่าสมควรจะพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดสถานใด เช่นผู้พิพากษาพิพากษาลงโทษจำคุกและอยู่ในหลักเกณฑ์การได้รับการนิรโทษกรรม ศาลก็มีอำนาจที่จะให้ผู้กระทำความผิดได้รับการนิรโทษกรรมได้ ข้อดีของรูปแบบการนิรโทษกรรม โดยองค์กรศาลก็คือศาลสามารถพิจารณาถึงพฤติการณ์แห่งคดี ความรุนแรง จำนวนความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดว่าผู้กระทำความผิดสมควรได้รับการลงโทษสถานใด ซึ่งถือว่าการพิจารณาเฉพาะราย ส่วนข้อเสียนี้วิธีพิจารณาดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อการใช้ดุลยพินิจในการกำหนดโทษของศาลได้หากมีความต้องการให้ได้รับการนิรโทษกรรมก็จะกำหนดโทษต่ำกว่าที่ควรเป็น หรือหากไม่ต้องการให้ผู้กระทำความผิดได้รับการนิรโทษกรรมก็จะกำหนดโทษให้สูงกว่าที่กฎหมายนิรโทษกรรมกำหนด

2.2.3 ลักษณะของกฎหมายนิรโทษกรรม²⁰

ในประเทศฝรั่งเศสกฎหมายนิรโทษกรรมมีลักษณะเฉพาะ ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

1.กฎหมายนิรโทษกรรมมีเนื้อหาแตกต่างกันไปในกฎหมายแต่ละฉบับที่ออกบังคับใช้ และไม่มีบทบัญญัติทั่วไปที่จะระบุเงื่อนไข ขอบเขต หรือผลจากกฎหมาย แต่กฎหมายนิรโทษกรรมแต่ละฉบับมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันในประเด็นดังนี้คือ

1.1 ไม่มีผลเป็นการโต้แย้งสิทธิของบุคคลที่สาม

1.2 ห้ามอ้างว่าผู้ได้รับการนิรโทษกรรมมีประวัติอาชญากรรม เนื่องจากคำพิพากษาลงโทษผู้นั้นได้ถูกลบล้างไปโดยผลของการนิรโทษกรรมแล้ว

1.3 ไม่มีผลกระทบต่อมาตรการเพื่อประโยชน์สาธารณะ เนื่องจากการนิรโทษกรรมจะลบล้างโทษที่มีวัตถุประสงค์เป็นการแก้แค้น แต่ไม่มีผลเป็นการลบล้างมาตรการที่มีไว้เพื่อประโยชน์สาธารณะซึ่งไม่มีลักษณะเป็นโทษ เช่นการทำลายอาคารที่เสื่อมโทรม และเป็นอันตรายต่อผู้สัญจรไปมา หรือการกำหนดให้ก่อสร้างอาคารตามกฎหมายผังเมือง เป็นต้น และยังไม่กระทบถึงวิธีการเพื่อความปลอดภัย ซึ่งกำหนดไว้ตามสภาพของผู้กระทำความผิดอีกด้วย

2.กฎหมายนิรโทษกรรมจะต้องตีความโดยเคร่งครัด จะนำบทบัญญัติของกฎหมายนิรโทษกรรมฉบับก่อน ๆ มาใช้กล่าวอ้างไม่ได้ เพราะวัตถุประสงค์ของการนิรโทษกรรมในกฎหมายแต่ละฉบับย่อมแตกต่างกันไป และกฎหมายฉบับหลังไม่จำเป็นต้องบัญญัติการนิรโทษกรรมฉบับ

²⁰ สุรพล คงลาภ , อ้างแล้ว , เชียงธรรมที่ 7 , น. 50.

ก่อน ๆ ไว้ด้วย การบังคับใช้จะต้องเคร่งครัดตามตัวอักษร ศาลไม่มีอำนาจตีความขยายขอบเขตให้ครอบคลุมไปถึงกรณีอื่น ๆ ที่ไม่ได้บัญญัติไว้

3.กฎหมายนิรโทษกรรมใช้บังคับได้เฉพาะภายในอาณาเขตของประเทศเท่านั้น ทั้งนี้ เป็นไปตามหลักกอธิปไตย

4.กฎหมายนิรโทษกรรม เป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ในระหว่างการพิจารณาคดีนั้นหากเป็นที่ปรากฏต่อศาลว่า จำเลยมีสิทธิจะได้รับการนิรโทษกรรม แล้ว ศาลสามารถหยิบยกขึ้นมาพิจารณาได้ทันที

2.2.4 กลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการนิรโทษกรรม

โดยปกติการนิรโทษกรรมในประเทศฝรั่งเศสจะเป็นการให้ประโยชน์แก่กลุ่มบุคคล โดยไม่ระบุตัวบุคคล แต่ก็มีกรณียกเว้นที่เป็นการนิรโทษกรรมเฉพาะรายได้เช่นกัน ในกรณีนี้การนิรโทษกรรมอาจใช้เหมือนกับการอภัยโทษ กล่าวคือ เป็นการนิรโทษกรรมเฉพาะรายให้แก่บุคคลที่ถูกศาลพิพากษาลงโทษจำคุกแล้ว และอยู่ในระหว่างการถูกจำคุก หรืออยู่ในระหว่างการดำเนินการตามคำพิพากษาของศาลนอกจากนั้นก็ยังมีการนิรโทษกรรมให้แก่ผู้ต้องโทษที่ได้รับการอภัยโทษแล้ว หรือให้แก่เยาวชนที่อยู่ในระหว่างการคุมประพฤติได้อีกด้วย²¹

ดังนั้นจึงอาจจะกล่าวได้ว่ากลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการนิรโทษกรรมจากอำนาจของกฎหมายนี้มีได้ทั้งเป็นแบบกลุ่มคือเป็นการออกกฎหมายโดยฝ่ายนิติบัญญัติ หรือออกเป็นพระราชกฤษฎีกาโดยฝ่ายบริหาร นอกจากนี้แล้วยังสามารถนิรโทษกรรมเป็นการเฉพาะรายได้โดยศาลสามารถใช้อำนาจที่กฎหมายนิรโทษกรรมได้บัญญัติไว้เพื่อพิจารณาผู้กระทำความผิดเป็นราย ๆ ไป ตามเงื่อนไขที่กฎหมายบัญญัติไว้

2.2.5 การกระทำความผิดทางการเมืองของประเทศฝรั่งเศส

นับแต่เกิดการปฏิวัติใหญ่ในฝรั่งเศสเมื่อปี ค.ศ.1789 แนวความคิดในเรื่องการกระทำความผิดทางการเมืองของประเทศฝรั่งเศสก็ได้เริ่มเปลี่ยนแปลงไป โดยนักกฎหมายในศตวรรษที่ 18-19 ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้ดังนี้คือ

²¹ ศิริสา พูลสนอง , “การล้างมลทินในประเทศไทย,” (วิทยานิพนธ์หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2543) , น. 29.

จอห์น สจิวต์ มิลล์ (John Stuart Mill) ได้กล่าวว่า “อิสรภาพควรจะถูกจำกัดอยู่ภายใต้อำนาจปกครองของผู้ปกครองซึ่งใช้เพื่อปกครองเหนือชุมชนนั้น และการต่อสู้ขัดขวางหรือการก่อกบฏควรจะได้รับพิจารณา ถ้าผู้ปกครองละเมิดเสรีภาพในทางการเมืองหรือสิทธิของปัจเจกบุคคล”²²

²³ คำกล่าวนี้เกิดขึ้นหลังการปฏิวัติใหญ่ในฝรั่งเศส ต่อมาประเทศในแถบยุโรปเกิดการปฏิวัติต่อต้านการปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจ และส่งผลให้เกิดความมีเสรีภาพในทางการเมืองเพิ่มมากยิ่งขึ้น ดังนั้นบุคคลที่ได้ดำเนินการก่อการกบฏเพื่อเปลี่ยนแปลงหรือเรียกร้องสิทธิขั้นพื้นฐานในทางการเมือง แต่ไม่ประสบความสำเร็จสมควรจะมีสถานที่ภายนอกประเทศเพื่อลี้ภัยทางการเมือง ในรัฐธรรมนูญของประเทศฝรั่งเศส ปี ค.ศ. 1793 ได้มีข้อกำหนดให้บุคคลที่หลบหนีออกนอกประเทศของตนด้วยเหตุเกี่ยวกับเสรีภาพสามารถลี้ภัยอยู่ในประเทศฝรั่งเศสได้

ต่อมาประเทศฝรั่งเศสได้นำหลักการเรื่องการกระทำความผิดทางการเมืองไปใช้ในการทำสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดน โดยได้มีการออกกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ค.ศ.1925 ซึ่งมีข้อกำหนดใน มาตรา 5 ว่า “จะไม่มี การส่งผู้ร้ายข้ามแดนถ้าอาชญากรรม หรือความผิดที่มีลักษณะในทางการเมือง หรือเป็นที่ประจักษ์ชัดจากพฤติกรรมแวดล้อมว่าการร้องขอให้มีการส่งผู้ร้ายข้ามแดนนั้นมีวัตถุประสงค์ในทางการเมือง”²⁴ นั้นแสดงให้เห็นว่าประเทศฝรั่งเศสจะเน้นเรื่องพฤติกรรมแวดล้อมตามข้อเท็จจริงเป็นกรณี ๆ ไป อันอาจใช้หลักเรื่อง “กรรมเป็นเครื่องชี้เจตนา”

ออร์โตลัน (Ortolan) นักกฎหมายชาวฝรั่งเศส ได้ให้ความหมายของคำว่าความผิดทางการเมืองไว้ว่า “ไม่มีใครคาดถึงเลยว่าเครื่องหมายที่จะให้รู้ว่าการกระทำอย่างนั้นอย่างนี้เป็น การกระทำความผิดทางการเมือง ยากที่จะค้นหาให้พบได้เพียงไร เมื่อได้ใคร่ครวญตรึกตรองมา

---

²² L.Oppenheim , *International Law Vol.1-Peace* , (London : Longman , 1955) , p.116. , อ้างใน , วิชญา ลิมวิงส์ , “ความผิดทางการเมืองในการส่งผู้ร้ายข้ามแดน,” (วิทยานิพนธ์หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2537) , น.25.

²³ วิชญา ลิมวิงส์ , “ความผิดทางการเมืองในการส่งผู้ร้ายข้ามแดน,” (วิทยานิพนธ์หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2537) , น.25.

²⁴ *American Journal of International Law* , Vol.29 Supplement 385 (1935) , อ้างใน , เพิ่งอ้าง , น.30.

เป็นเวลาช้านานและคิดค้นปัญหาตลกลับไปกลับมาทุกแง่มุมหลายครั้ง จนกระทั่งได้พยายาม กำหนดรายการจัดชอยการกระทำคามผิดออกเป็นประเภทต่าง ๆ เท่าที่จะทำได้ และได้พยายาม ที่จะค้นหาส่วนที่ละม้ายคล้ายคลึงกันอย่างไรก็ตาม ก็ไม่เคยพบสูตรของการกระทำคามผิด ทางการเมืองอันแน่นอนโดยปราศจากการลงใจแต่ประการใดเลย”²⁵

ตามความเห็นของ ออร์โตลัน (Ortolan) เห็นว่าถ้าไม่ใช่เป็นการกระทำที่ซับซ้อน อยู่ยากโดยมีการกระทำคามผิดอื่นเข้ามาปะปนด้วยแล้ว ก็พอจะถือได้ว่าการกระทำคามผิด ทางการเมืองมีหลักเกณฑ์ให้พิจารณาดังนี้ คือ

ก่อนอื่นให้ทำการพิจารณาแยกการกระทำคามผิดต่าง ๆ ที่ประกอบขึ้นเป็นองค์ ความผิดนั้นให้ละเอียดเสียก่อน แล้วจึงตอบปัญหา 3 ข้อดังนี้

1. ผู้เสียหายโดยตรงต้องเป็นรัฐ

2. สิทธิและหน้าที่ที่รัฐได้รับความเสียหายคือสิทธิและหน้าที่อันเกี่ยวกับระเบียบของ องค์การแห่งสังคมและการเมือง

3. ส่วนได้เสียและประโยชน์ที่รัฐจะได้รับการปราบปรามคือส่วนได้เสียและประโยชน์ อันเกี่ยวกับระเบียบองค์การของสมาคมหรือการเมืองนั่นเอง

ถ้าคำตอบเป็นไปตามเงื่อนไข 3 ข้อดังกล่าวข้างต้น การกระทำคามผิดนั้นก็ได้อธิบาย เป็นการกระทำคามผิดทางการเมือง

โพซิลล์ (Fauchille)²⁶ กล่าวว่า การกระทำต่าง ๆ อันมุ่งกระทำต่อรัฐเรียกว่าเป็น ความผิดทางการเมืองอันหมายรวมถึงการกระทำคามผิดที่มุ่งกระทำต่อความมั่นคงภายในรัฐ ซึ่งหมายความว่า เป็นการกระทำที่มีวัตถุประสงค์เพื่อทำลาย หรือเพื่อแก้ไขเปลี่ยนแปลงรูปหรือ ระบอบของรัฐบาลหรือต่อองค์การและหน้าที่ต่าง ๆ ในทางการเมือง การกระทำที่มุ่งร้ายต่อสิทธิ ในทางการเมืองของประชาชน

เดียร์ (Deere) ได้กล่าวสั้น ๆ ว่าความผิดทางการเมืองโดยแท้เป็นความผิดต่อ องค์การทางการเมืองหรือรัฐบาลของประเทศอันได้รับความเสียหายเพียงแต่สิทธิแห่งสาธารณชน และซึ่งไม่มีอาชญากรรมธรรมดา รวมอยู่ด้วยเลย²⁷

²⁵ บัญญัติ สกลผดุงเขตต์, “ความผิดการเมืองกับการไม่ส่งข้ามแดน,” (วิทยานิพนธ์ หลักสูตรมหาดบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2503), น.12.

²⁶ Fauchille, p.1011., อ้างใน, เพิ่งอ้าง, น.13.

²⁷ Deere, p.248., อ้างใน, เพิ่งอ้าง, น.13.

การ์โรต์ (Garraud) เห็นว่าการกระทำคามผิดทางการเมืองคือการกระทำที่มีจุดประสงค์อย่างเดียวกันในอันที่จะมุ่งทำลายเปลี่ยนแปลง หรือทำให้ระบอบการเมืองของประเทศอย่างใดอย่างหนึ่งเกิดความปั่นป่วนขึ้นในระบอบการเมืองของประเทศนั้น ถ้าเป็นการภายนอกก็ได้แก่เอกราชของประเทศ บุรณภาพแห่งดินแดนและความสัมพันธ์ของประเทศนั้นกับประเทศอื่น ถ้าเป็นการภายในก็ได้แก่ระบอบของรัฐบาล องค์การของหน่วยงานราชการต่าง ๆ การสัมพันธ์ระหว่างหน่วยราชการเหล่านี้และสิทธิในทางการเมืองของพลเมือง²⁸

โรแล็ง (Rolin) กล่าวว่า การกระทำคามผิดทางการเมืองคือการกระทำคามผิดที่มุ่งเฉพาะองค์การการเมืองของประเทศหนึ่ง ๆ และมีวัตถุประสงค์ที่จะทำลายหรือล้มระบอบการเมืองหรือองค์การเมืองนั้นเท่านั้น²⁹

เรอโนลต์ (Renault) ได้ชี้ให้เห็นถึงตัวอย่างของความผิดทางการเมืองดังนี้คือ

1. การจับอาวุธเข้าทำสงครามกับประเทศของตน
2. ติดต่อบริการกับศัตรู หรือกระทำคามผิดอย่างอื่นที่คล้ายคลึงกัน
3. ยุยงให้พลเมืองก่อการกบฏ
4. มั่วสุมสมคบคิดกันเปลี่ยนแปลงระเบียบแบบแผนการปกครอง
5. สมคบคิดกันทำลายชีวิตผู้เป็นประมุขของชาติ
6. เข้าเป็นสมาชิกของสมาคมลับ
7. หมิ่นประมาทหน่วยราชการต่าง ๆ
8. การกระทำคามผิดต่อกฎหมายการพิมพ์ (เว้นการกระทำผิดต่อบุคคลธรรมดา)

และ

9. กระทำผิดต่อกฎหมายเลือกตั้ง³⁰

ในปี ค.ศ.1855 ได้เกิดคดีจักแกง (Jacquin) โดยประเทศฝรั่งเศสได้ร้องขอให้ประเทศเบลเยียมส่งตัว Jules Jacquin กับ Célestin Jacquin ชาวฝรั่งเศสซึ่งต้องหาว่าพยายามวางระเบิดรถไฟที่พระเจ้าโนโปเลียนที่ 3 ประทับมาจากเมือง Lille ไปยังเมือง Calais โดยศาลแห่งกรุง

²⁸ ชุน ศรียาภัย , น.128. , อ้างใน , บัญญัติ สกอลผดุงเขตต์ , “ความผิดการเมืองกับการไม่ส่งข้ามแดน ,” (วิทยานิพนธ์หลักสูตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2503) , น.13.

²⁹ เฟ็งอ้าง , น.129.

³⁰ เฟ็งอ้าง , น.129.

บริษัทเชลล์ถือว่าการกระทำคามผิดของ Jacquin เป็นการกระทำคามผิดทางการเมือง แต่ศาลฎีกา (Court of Cassation) ได้กลับคำตัดสินโดยให้เหตุผลว่าการกระทำคามผิดของ Jacquin มิใช่ความผิดทางการเมืองหรือเกี่ยวเนื่องทางการเมือง โดยต่อมาศาลแห่งเมืองลิเอซ (Court of Liège) เห็นด้วยกับความเห็นของศาลฎีกาจึงจำเป็นที่ต้องส่งตัว Jacquin กับไปดำเนินคดีที่ประเทศฝรั่งเศส แม้ว่าภายหลังจะมีการถอนคำร้องขอให้ส่งตัวไปดำเนินคดีในประเทศฝรั่งเศส เพราะเหตุผลทางการเมืองก็ตาม แต่ก็สามารถมองเห็นถึงมุมมองทางกฎหมายได้ว่าในขณะนั้น การกระทำคามผิดฐานลอบสังหารผู้ปกครองไม่ถือว่าเป็นการกระทำคามผิดทางการเมืองนั่นเอง

คดีกาลอตตี (Galotti)³¹ กล่าวคือ กาลอตตี (Galotti) เป็นสมาชิกของคาโบนารี (Carbonari) อันเป็นสมาคมทางการเมืองลับของประเทศอิตาลีในต้นศตวรรษที่ 19 ในปี ค.ศ.1829 เอกอัครราชทูตเนเปิลประจำกรุงปารีสได้ร้องขอต่อรัฐบาลประเทศฝรั่งเศสเพื่อขอให้ส่งตัว กาลอตตี (Galotti) ไปดำเนินคดีในข้อหาลัทธิทรยศและความผิดต่อทรัพย์สินสมบัติโดยยืนยันว่าการกระทำคามผิดของกาลอตตี (Galotti) ไม่เป็นความผิดทางการเมือง โดยประเทศฝรั่งเศสเห็นว่าเมื่อเป็นความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินจึงได้ส่งตัวให้แก่ประเทศอิตาลี แต่ความจริงแล้วการกระทำคามผิดของ กาลอตตี (Galotti) เป็นความผิดทางการเมืองจนต่อมาประเทศฝรั่งเศสทราบข้อเท็จจริงภายหลังจึงได้ทำการประท้วงเรื่องดังกล่าวต่อประเทศอิตาลี

คดี Pélissier ค.ศ.1905 รัฐบาลฝรั่งเศสขอให้ส่งตัว Pélissier เพื่อนำไปฟ้องร้องดำเนินคดีต่อศาล Conseil de guerre ของเหล่าทหารบกที่ 15 ในความผิดฐานลักลอบนำเอาเอกสารทางการทหารอันมีผลกระทบต่อความปลอดภัยของประเทศไปขายให้แก่ตัวแทนของต่างประเทศ โดยรัฐบาลฝรั่งเศสมิได้ดำเนินการในข้อหาเป็นกบฏ แต่หลีกเลี่ยงดำเนินคดีในความผิดข้อหาลัทธิทรยศเท่านั้น

และในคดี Angelo Bartholomei เมื่อวันที่ 3 มกราคม ค.ศ.1928 รัฐบาลประเทศฝรั่งเศสได้ร้องขอให้ส่งตัว Angelo Bartholomei มาดำเนินคดีในความผิดฐานประทุษร้ายแบบอนาคิสต์³² ต่อบุคคลอื่น ๆ ซึ่งความผิดลักษณะดังกล่าวไม่ถือว่าเป็นความผิดทางการเมือง

³¹ บัญญัติ สกอลผดุงเขตต์, อ้างแล้ว, *เชิงอรรถที่ 25*, น. 40.

³² บัญญัติ สกอลผดุงเขตต์ ได้ให้ความหมายของคำว่าอนาคิสต์ (Anarchist) ไว้หมายถึงพวกที่นับถือลัทธิที่เห็นว่าบ้านเมืองไม่ควรมีกฎหมายและการปกครอง ซึ่งไม่ถือว่าเป็นความผิดทางการเมืองเพราะได้กระทำต่อระบบรัฐบาลทุกแบบ และการกระทำอันเป็นอนาคิสต์ไม่ถือว่าเป็นการกระทำคามผิดทางการเมือง

ในปี ค.ศ.1848 ได้พิจารณาในคดีที่มีผู้ต้องหาได้ร่วมกันฆ่า Auerswald & Lichnowsky ว่าการใช้ความโหดร้ายทารุณในความผิดธรรมดาได้ทำลายการกระทำความผิดทางการเมืองลงไป และในปี ค.ศ.1869 ก็ได้ส่งตัวผู้ต้องหาที่ได้วางแผนที่จะฆ่านายพันเอกทหารของอิตาลี Comte Folliot de Crenneville ที่ Livourne และในปี ค.ศ.1894 ฝรั่งเศสได้พิจารณาคดีที่ Lucchesi อนารักสัตว์ชาวอิตาลีซึ่งได้ฆ่านักหนังสือพิมพ์ชื่อ Bandi ที่ Livourne โดยฝรั่งเศสได้แยกความผิดระหว่างการกระทำความผิดทางการเมืองกับสังคม กับความผิดตรงต่อสังคม และไม่ได้มุ่งต่อรัฐบาลใดโดยเฉพาะถือว่าเป็นความผิดทางการเมือง เช่น คอมมิวนิสต์ อันเป็นการดำเนินตามข้อจำกัดความในความหมายของความผิดทางการเมือง

ในคดี Meunier³³ ซึ่งรัฐบาลประเทศฝรั่งเศสเห็นว่ากรณีที่ Meunier ซึ่งเป็นชาวฝรั่งเศส ต้องการล้มล้างรัฐบาลฝรั่งเศสได้ก่อการทำให้เกิดการระเบิดขึ้นถึง 2 ครั้ง โดยครั้งแรกได้ขว้างปาระเบิดเข้าไปในภัตตาคาร และโรงทหาร ในเดือนมีนาคม 1892 และได้หลบหนีไปอยู่ในประเทศอังกฤษ ต่อมาถูกจับตัวได้เมื่อวันที่ 4 เมษายน ค.ศ.1894 Meunier ได้ยื่นคำร้องต่อผู้ว่าการกระทำความผิดของตนนั้นเป็นการกระทำความผิดในทางการเมือง แต่คดีนี้ผู้พิพากษา Cave ได้ตัดสินโดยให้เหตุผลว่า “การที่จะถือว่าการกระทำใดมีลักษณะทางการเมืองหรือไม่นั้น จะต้องปรากฏว่ามีฝ่ายต่าง ๆ ในรัฐตั้งแต่สองฝ่ายหรือมากกว่านั้น และแต่ละฝ่ายพยายามตั้งตนเป็นรัฐบาลเมื่อใดที่มีความผิดได้กระทำลงโดยฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายแล้วก็เป็นกรกระทำทางการเมือง แต่ถ้าไม่ได้เป็นเช่นนั้นก็ไม่ใช่ความผิดในทางการเมือง

---

³³Great Britain , High Court of Justice , Queen’s Divison , 1894 , 2 Q.B.415.

ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าคดีนี้ไม่ปรากฏว่ามีพรรคการเมืองหลายฝ่ายที่ปะทะกันเพื่อแย่งชิงอำนาจในรัฐกลุ่มที่ Meunier ได้เข้าร่วมนั้นเป็นกลุ่มที่ต้องการจะล้มล้างรัฐบาล มิใช่เพื่อการควบคุมอำนาจรัฐบาลและการกระทำของ Meunier ก็มีได้กระทำไปโดยมุ่งหมายที่จะทำต่อรัฐบาล การที่ศาลวินิจฉัยไว้เช่นนี้ก็เป็นที่ไปในแนวทางเดียวกันกับคดีของ Castioni³⁴

---

³⁴ คดี Re Castioni ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ได้ร้องขอให้ประเทศอังกฤษส่งตัว Castioni กลับไปรับโทษฐานฆ่าคนตายในประเทศสวิสเซอร์แลนด์โดยมีข้อเท็จจริงว่ามีการเคลื่อนไหวเพื่อคัดค้านรัฐบาลสวิสเซอร์แลนด์ในการแก้ไขกฎหมายรัฐธรรมนูญ จึงได้มีการเข้าชื่อร้องเรียนต่อรัฐบาลแต่รัฐบาลปฏิเสธที่จะกระทำการดังกล่าว ประชาชนจึงได้ลุกขึ้นต่อต้านรัฐบาล โดยทำลายรัฐสภาและตึกที่ทำการขององค์กรที่สำคัญ Castioni ซึ่งเพิ่งเดินทางกลับเข้ามายังประเทศสวิสเซอร์แลนด์ได้เข้าร่วมเรียกร้อง และได้ใช้ปืนยิง Luigi Rossi สมาชิกในคณะรัฐบาลตายเมื่อวันที่ 11 กันยายน ค.ศ.1890 ในการนี้พยานหลักฐานได้แสดงว่าการที่เกิดการยิงขึ้นนั้นไม่ได้เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการก่อความไม่สงบให้เป็นผลสำเร็จ แม้ว่า Castioni จะอยู่ในฐานะประชาชนที่ไม่พอใจต่อการปกครองของรัฐบาลในการปกครองประเทศและต้องการแก้ไขรัฐธรรมนูญ แต่ทางรัฐบาลไม่ยินยอม Castioni จึงได้เข้ายึดคลังอาวุธและนำอาวุธออกมาแจกจ่าย และได้พยายามพังประตูของศาลาเทศบาล แต่ Rossi ได้เข้าขัดขวาง Castioni จึงได้ใช้ปืนยิง Rossi ตายหลังจากได้กระทำความผิดแล้ว Castioni ได้หลบหนีเข้าไปอยู่ประเทศอังกฤษและถูกจับกุมตัวได้ในเวลาต่อมา